

Duiliu T. Sfințescu

RĂSPUNS

**LA ÎNTREBĂRI
ALE TINERILOR
CARE DORESC
TOT ADEVĂRUL
despre
MIȘCAREA LEGIONARĂ**

CRATER

SUMAR

Precuvântare	9
Prezentarea cărții	11
Prezentarea autorului	13
Familia Zelea Codreanu	19

i

Personalitatea lui Corneliu Zelea Codreanu	33
<i>Atitudini, poziții și gesturi</i>	37
Poziția anticomunistă	37
Respectul demnității omului	39
Viața austeră	40
Problema evreiască	45
Violența	56
Succesiunea la conducerea Mișcării	70
Vizita unor ziariști nemți	72
Pactul de neagresiune	74
Rezultatul alegerilor din 1937	81
Oameni politici din afara Mișcării	82
Ultima mea convorbire cu Căpitanul	84

i

Frățiile de Cruce	87
Taberele legionare	117
Cântecul	141

Personalități legionare și prieteni	150
Cetățuile	341
Doamnele	373

Masacrele	377
Tragica deviere	417
Valea Piersicilor	489
In memoriam Ion Antonescu	509

ADDENDA

Adevăruri frânte (Însemnări 12.2-10.3.1934)	517
Legământul dintre România și Dumnezeu (1.10.1934)	523
Mișcarea Legionară în viziunea lui Constantin Noica	528
Trădările de neam ale Întâi Stătătorilor Bisericii Ortodoxe Române (1784 – 1916 – 1989)	544
Soarta postumă a scrierilor lui Corneliu Zelea Codreanu	548

Concluzii	561
Mulțumiri	565
Gândul la cei care au trecut	567
Cuvânt de încheiere	569
Ultima oră	571
C. Z. Codreanu. <i>Însemnări</i> (1938)	581

Corneliu Zelea Codreanu
1899-1938

*A înviat Hristos. Așa va învia și dreptatea
neamului românesc. Dar pentru aceasta se
cere ca fii de ai lui să bată drumul pe care a
mers Isus; să li se pue pe cap coroană de
spini, să urce Golgota în genunchi, cu crucea
în spate, și să se lase răstigniți!*

Legionari, fiți voi copiii aceștia.

Corneliu Zelea Codreanu
15 aprilie 1928

PRECUVÂNTARE

Ion Neculce (1672-1745), mare cronicar al Moldovei, biv-vel-vornic de Țara de Sus, întors la bătrânețe în patrie după îndelungate pribegiri (de nouă ani) prin țări străine, spune despre sine însuși, în **Predoslovia** la **Cronica** sa, că *îndemnatu-s-au ... a scrie întru pomenire ... au scris singur... Nu i-au mai trebuit istoric strein ..., că au fost scrisă în inima sa.*

... vă poftesc, cetitorilor ... să nu gândiți că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, ... cu adevăr s-au scris.

Prefața Cronicii scrise când împlinise 60 de ani și în care (capitolul XIX), povestind nefericirile pricinuite de alianța funestă a lui Dimitrie Cantemir cu Muscalii, alianță căreia i s-a împotrivit zadarnic, Neculce dă tinerelor generații înțeleptul sfat următor:

Rugăm pre dumneavoastră, iubiți cetitori tineri, să luați sama aceștii scrisori, de s-ar tâmpla vrodată / să mai vi0e niște lucruri ca acestea în țara noastră, să vă știți chivernisi, să nu pățiți și voi ca și noi.

PREZENTAREA CĂRȚII

Această carte este urmarea necesară a volumului intitulat „**DIN LUPTELE TINERETULUI ROMÂN – 1919-1939**“, publicat în 1993, al cărui text se oprea deci la anul 1939. Nu cuprindea evenimentele care au succedat, până în ziua de astăzi.

Pentru cititorul care nu cunoaște scrierile de bază ale lui Corneliu Zelea Codreanu („Pentru Legionari“, „Cărticica Șefului de Cuib“, „Circulările“), este utilă consultarea primului volum. Trimiterile specifice sunt indicate sub forma: (DLTR. pag....).

Chiar și cititorul care cunoaște Mișcarea Legionară va citi (sau reciti) cu folos primul volum. El va înțelege astfel mai profund faptele și documentele expuse în acest al doilea volum, prin coroborare cu cele prezentate în primul.

Ambele volume, cel din 1993 și acesta, sunt **cărți de istorie**, scrise pentru tineretul român de astăzi și de mâine, pentru ca să cunoască ce a animat generația tânără din perioada interbelică. Se urmează așadar și aici cuvântul lui Miron Costin pus în fruntea primului volum: „Scopul istoriei este a fi urmașilor de învățătură.“

În cartea de față s-au folosit documente și contribuții prezentate cu ortografia clasică românească, dar și altele cu cea actualmente în uz în România. Cititorul ne va scuza dacă n'am (sau n-am) reușit să realizăm o ortografie omogenă pentru integralitatea cărții. Am păstrat totuși, pe cât posibil, ortografia originală pentru textele Căpitanului.

PREZENTAREA AUTORULUI

Am 88 de ani.

Timp de o jumătate de secol (1941-1990), am trăit în exil neîntrerupt, fără a fi revenit în țară. În schimb, în ultimii ani, am făcut 15 peregrinări prin România, în decursul cărora, din ce în ce mai mulți tineri, și chiar și mai puțin tineri, doritori să cunoască adevărul asupra celor petrecute în România Mare, mi-au pus tot felul de întrebări referitoare la lupta celor din generația mea pentru binele neamului românesc. Firește, întrebările ținteau în special factorul esențial al acestor lupte: Mișcarea Legionară.

Eram în măsură să răspund acestor întrebări, deoarece am lucrat zi de zi în biroul lui Corneliu Zelea Codreanu în anii cruciali 1936-1938, până la arestarea lui și am fost martor direct la evenimentele cele mai importante legate de Mișcarea Legionară.

Un prim răspuns, alcătuit dintr-o înșiruire de documente, l-am dat în volumul „**Din luptele tinereții român, 1919-1939**“, publicat în 1993. Al doilea volum - cel de față - este o completare necesară a primului, atât prin perioada pe care o acoperă (în special din anul 1939 până în anii din urmă), cât și prin natura textelor, mai ales evocări și mărturii.

Ca și pentru primul volum, întrebările și răspunsurile nu sunt date explicit, ci rezultă implicit. M-am străduit să alcătuiesc un text global, divers dar coerent, capabil de a aduce răspunsuri clarificatoare în chestiuni fundamentale, unde adevărul a fost sistematic ocultat. O mare parte a cărții este acoperită de mărturii - ale mele sau ale unor persoane de incontestabilă credibilitate - unde adevărul este expus integral, fără înconjur, indiferent dacă el

convine sau nu unora sau altora și chiar dacă este dureros sau greu de suportat pentru unii.

Acesta este cazul celor nu destul de bătrâni pentru a fi cunoscut Mișcarea Legionară în timpul Căpitanului, cu legile și spiritualitatea ei, și care au luptat, au pățimit și s-au sacrificat ani și decenii de-a rândul, urmând cu elan și devotament exemplar, în numele Mișcării Legionare, directive pe care nu le știau neconforme cu doctrina și voința lui Corneliu Zelea Codreanu.

Mă înclin cu respect în fața devotamentului și credinței lor. Le revine totuși obligația ca, ajunși la maturitate (sau chiar la senectute), să privească cu curaj adevărul în față și să se comporte în consecință.

În încheiere, denunț confuzia creată și întreținută în spiritul tineretului român din țară, de către unii veleitari cu interese meschine, și-mi expun cu claritatea necesară punctul de vedere asupra semnificației originare a doctrinei Legionare.

Cum am ajuns în Mișcarea Legionară

Îmi amintesc că am auzit de grevele studențești de la 1922 (aveam 12 ani) din frecventele convorbiri ale tatălui meu cu profesorul Ion Petrovici, pe atunci ministru în guvernul prezidat de Mareșalul Averescu (locuia la noi în casă). Mai departe, în liceu și la studiile universitare (Paris, apoi Berlin), nu aveam nici o preocupare politică.

La Berlin eram membru în Societatea Academică Română, care avea înscris în statutele ei de la 1897 că nu se primesc decât studenți creștini. Se înființase și o altă societate studențească, Junimea, cu mult mai mulți membri, în majoritate evrei. Am auzit pentru prima dată numele de *Codreanu* în iarna 1928-1929, la un fel de cafenea-berărie* frecventată de studenții români, de la un student evreu sionist: *Are dreptate Codreanu. Ce căutăm noi în România? Trebuie să ajungem în țara noastră, în Palestina.*

---

* Numită „BERTRAM“, în Stuttgarter Platz.

Îmi terminam studiile de inginerie la Berlin, în timpul primului an de guvernare hitleristă (1933-1934), pe care l-am trăit acolo. Schimbările din Germania mă lăsau oarecum indiferent; era o treabă care-i privea pe nemți și eu nu aveam, nici atunci vreo preocupare politică.

În 1934 m-am întors în țară. Am lucrat ca inginer la uzinele Reșița, după o prezentare obligatorie la Max Aușnit, care mi-a făcut o impresie foarte dezagreabilă*. După puțin timp am intrat prin concurs ca inginer la CFR în București. Între timp, am auzit despre Codreanu și acțiunea lui, lucruri care m-au interesat, dar nu cunoșteam pe nimeni din jurul său. În vacanța de Crăciun și Anul Nou 1936 eram la Predeal, unde părinții mei aveau o vilă. În ziua de 2 sau 3 ianuarie, eram cu schiurile într-un cap de pistă (pe Cioplea). Aud pe cineva: *Uite-l pe Codreanu.*

Îl văd, înconjurat de 5-6 tineri, gata să se lanseze.

Cu oarecare inconștiență, nepregătit pentru acest contact neprevăzut, mă îndrept spre el și-i spun: *Vă rog să-mi iertați îndrăzneala. Am auzit de Dumneavoastră și-mi permit să vă întreb*

---

* Max Aușnit era marele magnat al industriei metalurgice din România. Patron absolut al uzinelor Reșița, era și proprietarul uzinelor Titan, Nădrag și Călan din regiunea industrială a ținutului Hunedoara.

dacă n-aș putea face și eu ceva în ceea ce întreprindeți (citat aproximativ, eram destul de emoționat).

S-a uitat la mine, vădit surprins (și poate amuzat) de această prezentare neobișnuită, dar - cred - și cu simpatie.

M-a întrebat cum mă cheamă, de unde vin și ce fac. Când i-am spus *inginer la CFR*, m-a întrebat: „*Îl cunoști pe inginerul Predescu?*“ „*Da, facem parte din aceeași Direcție.*“ „*Ei, stai de vorbă cu el.*“ După încă un gest prietenos, și-a dat drumul pe pistă urmat de ceilalți.

Pe Predescu îl știam, dar încă nu avusesem raporturi personale cu el. Sub impresia întâlnirii de pe Cioplea, m-am pus imediat să caut informații în jurul meu. L-am întrebat, într-o doară, pe Gheorghe Dragomir, casier de bilete în gara Azuga, pe care îl cunoșteam bine și care venea deseori pe la noi la Predeal, fără să știu că era unul dintre principalii colaboratori ai lui Codreanu, cunoscut în acel mediu sub numele de Dragomir-Jilava. De la el am căpătat o mulțime de informații care mi-au permis, peste vreo două luni (pe la începutul lui martie 1936), să mă duc la sediul din str. Gutenberg nr. 3, în perfectă cunoștință a modului și termenilor în care se cuvenea să mă prezint.

După ce am urcat treptele de la Sediul Mișcării Legionare din str. Gutenberg 3, am găsit biroul Căpitanului, care se afla în partea dreaptă.

În antecameră erau câteva persoane care-și așteptau rândul pentru a intra. Biroul Căpitanului era despărțit printr-un perete de sticlă complet transparent. Căpitanul era la masa lui de lucru, în stânga. Peretele din fund avea ferestre mari, care dădeau spre malul Dâmboviței. Mai lucrau acolo doi inși, mai spre peretele din fund. Am aflat pe urmă că cel din stânga, de lângă Căpitan, era inginerul Horodniceanu. Celălalt era un teolog, pe nume Arnăutu.

Am intrat; m-a recunoscut imediat. I-am pus, de fapt, aceeași întrebare, dar în forma cuvenită: *Căpitane, nu v-aș putea fi de vreun*

folos aici? M-a convocat în aceeași zi, la o oră cu mai puțină afinență de lume și a stat de vorbă cu mine vreo jumătate de oră. I-am spus că funcția mea la CFR îmi permitea multă libertate de organizare a timpului meu și că mă puteam deplasa oricând în țară. În mod evident, l-au interesat legăturile mele din străinătate și faptul că vorbeam curent mai multe limbi europene. Incidental, în cursul convorbirii, am aflat că îl cunoștea pe tatăl meu.

La sfârșit, mi-a spus: *Bine, ai să lucrezi aici*, și mi-a arătat locul din fața biroului său, care era liber! A scos o foaie de hârtie și a scris:

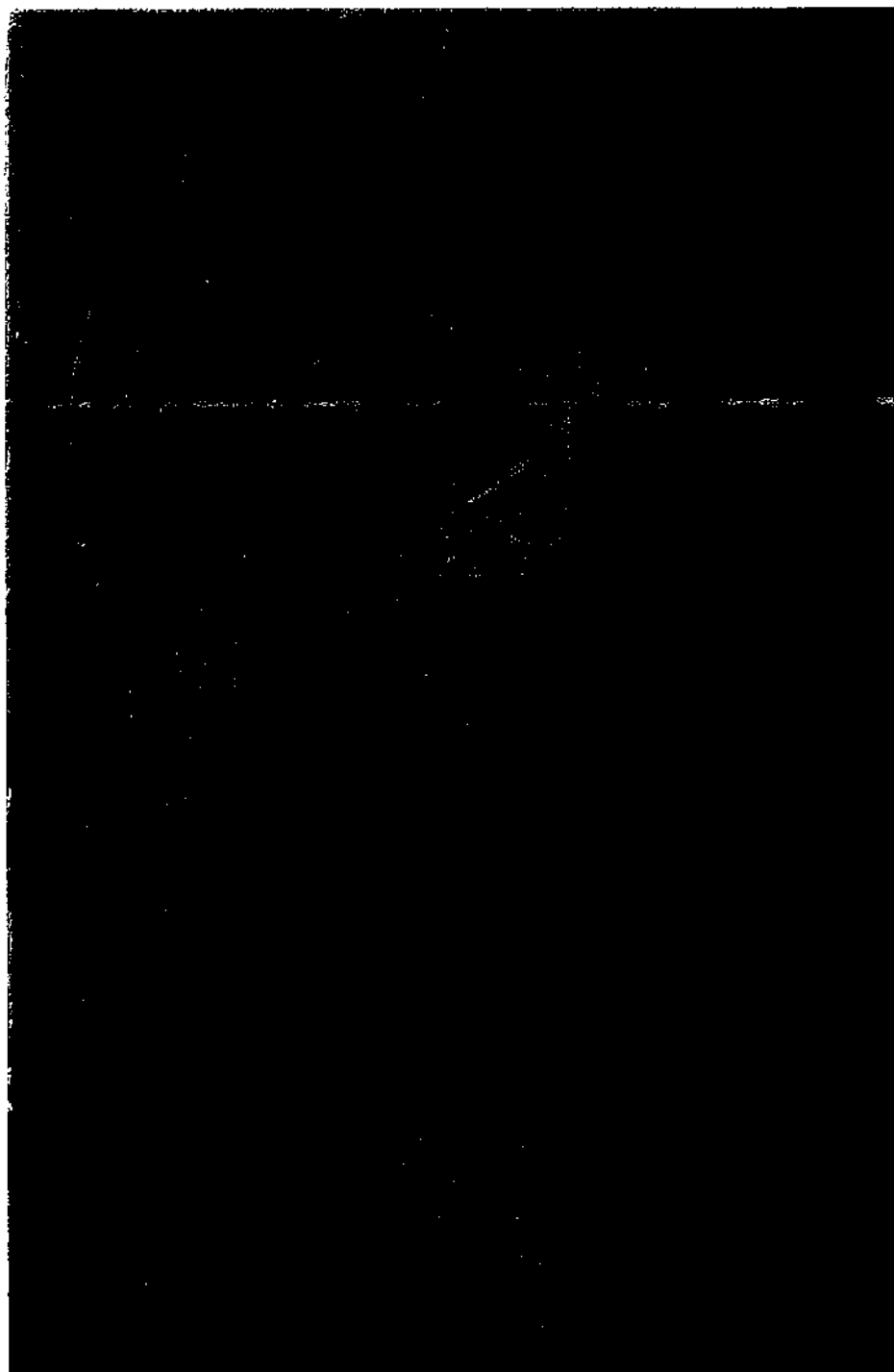
Inginerul Sfințescu

- 1. Șeful biroului de primire a străinilor.*
- 2. Deplasări posibile în țară.*
- 3. Misiuni interne la sediu și în exterior.*
- 4. Ține condica de grade.*

Mi-a spus: *În tot ceea ce privește vizitatorii străini, iei deocamdată instrucțiuni de la Polihroniade sau de la inginerul Virgil Ionescu. În rest, pentru orice problemă, îi referi lui Horodniceanu sau mie, după caz.* Astfel, a început perioada celor doi ani pe care i-am trăit lângă Corneliu Zelea Codreanu. În umbra lui, așa zice.

Gestul de a mă pune în acel loc, l-am resimțit, din prima clipă, ca pe un dar de neînțeles: al lui?... al lui Dumnezeu?... Gest care în decursul anilor și deceniilor, și peste peripețiile vieții, mi-a dat din ce în ce mai profund sentimentul unei datorii ultime, a cărei concretizare ar fi, poate, și în această carte.

Ar fi imens de mult de scris despre clipele trăite în acel loc, dar n-am avut darul și vrednicia de a da mai mult decât crâmpene de mărturie. De se vor ivi cândva alții mai vrednici, ca să facă acest lucru, fie ca să aibă și ei aceeași fidelitate față de vrerea și jertfa lui Corneliu Zelea Codreanu.

Cu ajutorul acestei icoane, din cele mai grele și desperate situații, am ieșit învingători.
Sfântul Arhanghel Mihail și-a arătat puterea lui către noi

Corneliu Zelea Codreanu
26 februarie 1934

FAMILIA ZELEA CODREANU

Nenumărate au fost denigrările prin care pătura înstrăinată a încercat să micșoreze statura morală, patriotismul și curățenia sentimentelor Căpitanului. Calomniatorii lui nu s-au abătut nici de la cele mai sfruntate neadevăruri, dar nimic nu-l putea atinge. Căpitanul își continua neturburat drumul, misiunea lui fiind cu mult deasupra meschinăriilor pigmeilor politicieni. Campania de denigrare a atins însă paroxismul în momentul în care, lipsiți de argumente dar dorind să-l condamne cu orice preț, oculta s-a legat de românitătea lui, atribuindu-i o origine poloneză!

Argumentul a fost întrebuintat în procesul intentat de Rege și de Armand Călinescu, în care se cerea condamnarea lui ca trădător de țară. Originea lui poloneză, deci neromânească (atestată prin numele de Zelinschi) nu putea decât să justifice și să explice actul!

Această nemaiînchipuită obrăznicie a primit un răspuns magistral din partea avocatei Lizeta Gheorghiu (cf. DLTR, pag. 361).

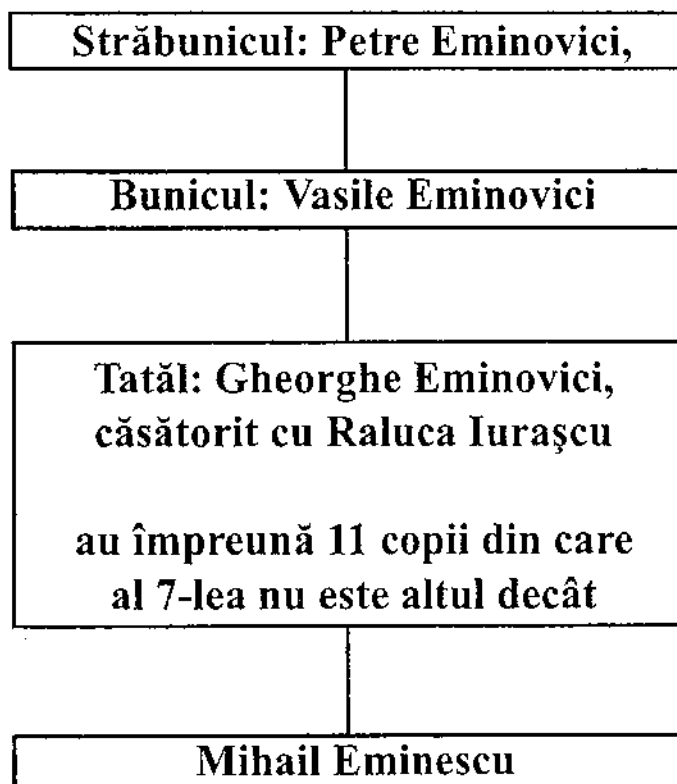
După ce enumeră un buchet impresionant de nume românești de rezonanță străină, se întreabă: ce vor spune Iamandi, Franasovici, Cancicov, Macarovici, Dombrovschi, miniștri, generali, profesori?

Nu este nici un secret pentru un om de bună credință că, atât polonezii cât și rușii au încercat pe toate căile să deznaționalizeze pe românii care au avut nenorocul să cadă sub stăpânirea Austro-Ungariei sau a pravoslavniciei Rusii, unii în Bucovina iar ceilalți în Basarabia. Terminațiile în -schi, -ov, -vici, abundă în nomenclatura românească. Nicolae Iorga (el însuși cu nume străin) menționează în „Histoire des Roumains de Bucovine“, că în Bucovina devenită un simplu district

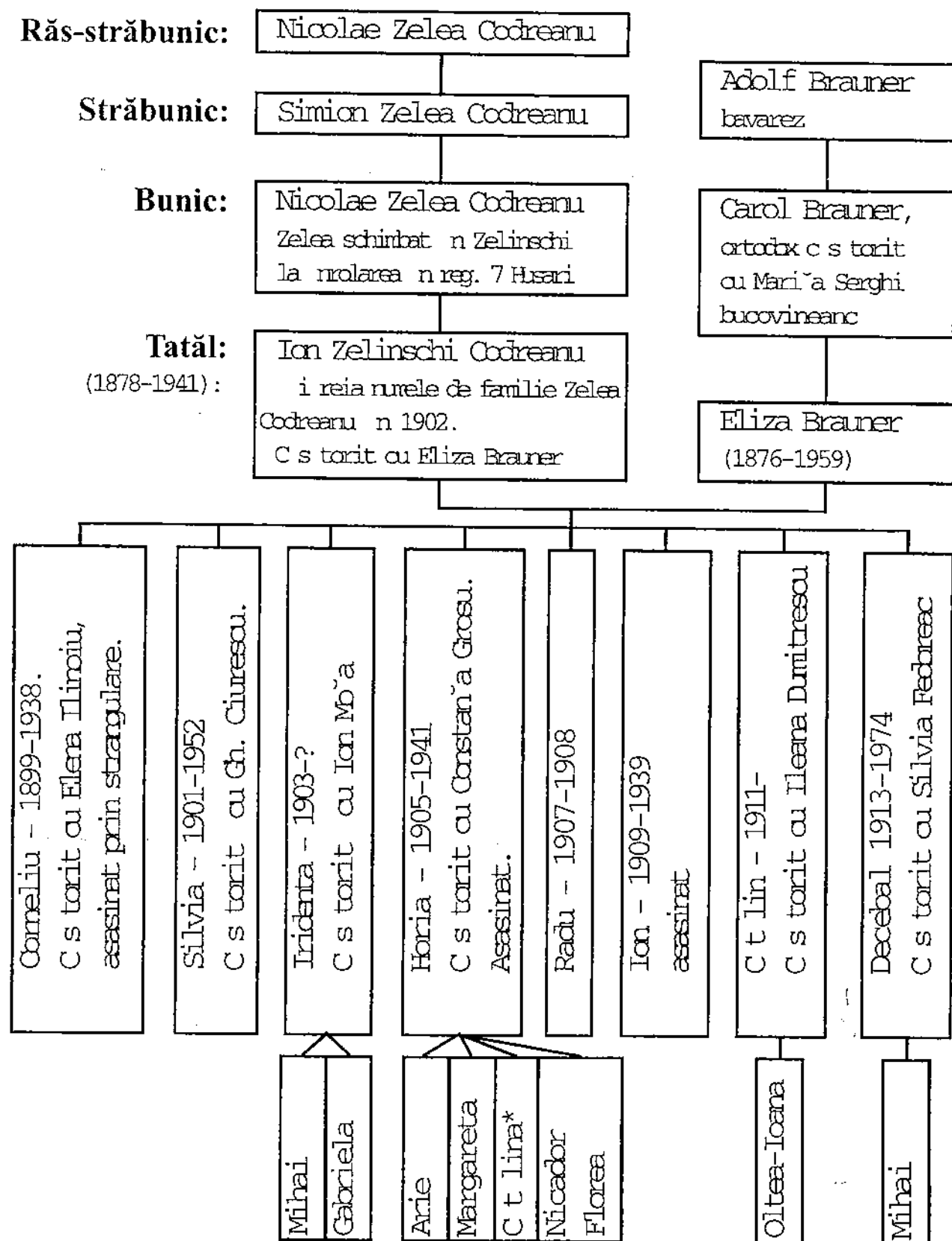
al Galiției poloneze, numele românilor au fost polonizate de autorități în școală sau în armată, de unde și acest *Zelinski* care nu-i altceva decât Zelea românesc. Același lucru s-a întâmplat și în Basarabia. Poate cineva contesta românitatea lui Mateevici, cel cu „limba noastră-i o comoară“?

Dacă românii au putut salva ființă și cuget național, asta s-a datorat încheșării cu care s-au legat de ortodoxie, singura care putea prin certificatul de naștere să ateste originea etnică a unui supus austriac. De altfel, când a fost lansată această minciună, tatăl Căpitanului a publicat în ziare facsimilul actului său de botez semnat de consulul român de la Cernăuți. Dar șacalii nu înțelegeau să admită un adevăr care le ruina teza. Pentru o mai bună înțelegere a acestui fapt, dăm un arbore genealogic al familiei Codreanu.

Dau un arbore genealogic al familiei Codreanu și al lui Mihai Eminescu.

Familia ZELEA CODREANU (șase generații) Originea și istoria numelui

* Cătălina a fost adoptată de Corneliu și Elena Zelea Codreanu. Numele ei fata mamei apare în însemnările de la Jilava (DLIR, pag 141).

Referințe bibliografice pentru familia Zelea Codreanu:

1. Biblioteca Academiei Române, Cota OI - 3187.

Gazeta mazililor și răzeșilor bucovineni (editată la Cernăuți) cuprinde mai multe volume. În volumul 1910-1914, Nr. 22 din 4 Ianuarie 1912 este menționat Ion Zelea Codreanu ca membru fondator al Societății cu același nume.

2. Biblioteca Academiei Române, Cota PI - 19466, Anul I, Nr. 1 - 1944, articolul **Familii vechi românești** de Traian Larionescu dă lista mazililor și răzeșilor bucovineni confirmați de guvernul austriac după răpirea Bucovinei (1775).

O ilustrare mai perfectă a asasinatului moral al acestor români înstrăinați datorită bunului plac al imperialismelor austro-ungaro-ruse reiese din comparația cu familia Eminescu. Corneliu Zelea Codreanu, conștient desigur dintru început de riscurile ce puteau decurge din acțiunea lui, a vrut să și le asume singur, fără să se răsfrângă asupra familiei sale.

Pe de altă parte, desigur că nu a vrut ca, mai târziu, să apară în Mișcarea Legionară rude de-ale lui, dând loc la interpretări ambigue. În consecință, nici un membru al familiei lui Corneliu Zelea Codreanu nu a făcut parte din Mișcarea Legionară.

Aceasta nu a împiedicat însă ca doi dintre frații Căpitanului să fie asasinați și ca aproape toți membrii familiei - rude colaterale și descendenți - să fie persecutați, suferind ani grei de închisoare și deportări.

Este demn de respect și de admirație faptul că toți acești oameni neimplicați în nici o acțiune legionară au avut tăria și demnitatea de a nu se pune la adăpost prin vreo declarație sau vreun gest care ar fi convenit celor care îi persecutau.

Cei care mai sunt încă în viață continuă să păstreze aceeași dragoste pentru cei care au trecut în lumea dreptilor și rămân pe mai departe

convinși că linia morală și spirituală fixată de Căpitan este singura cale care poate feri „de compromisuri sau compromitere“ neprețuita moștenire lăsată generațiilor care vor veni să ducă mai departe destinul neamului românesc.

Mama Căpitanului

Puține lucruri s-au scris despre doamna Eliza Zelea Codreanu, mama Căpitanului. Soția profesorului Ion Zelea Codreanu și-a trăit viața exemplară de soție și mamă, apoi imensa durere a pierderii celor dragi, cu o totală și demnă discreție. Întru atât încât nici nu știu care i-a fost sfârșitul. O mărturie asupra sa am aflat-o din cele scrise de Ionel Zeana, aflător în lagărul Miercurea Ciuc în vremea când, în 1939, dânsa a putut în două rânduri să-și viziteze soțul: *O femeie îmbrăcată în rochie neagră, îndoliată de atâtea nenorociri și suferințe abătute peste capul ei, dar dreaptă, cu chipul vulturesc și privirea energică, asemănătoare cu privirea unică a Căpitanului.*

O altă mărturie despre doamna Eliza Zelea Codreanu se află într-un articol publicat de Vera Totu, soția lui Nicolae Totu, în 1940. Iată fragmentul în cauză:

Soția Căpitanului nu-l credea mort. Ca slobozită dintr-o strânsoare, eram gata să respir mai ușor, dar o văzui pe mama Căpitanului. E atât de greu să redai în cuvinte simple cele mai zguduitoare trăiri (...). Pe mama Căpitanului am cunoscut-o mai demult și întotdeauna urmăream o anumită asemănare ce avea chipul fiului cu al ei. Auzisem că era o femeie cum rar se întâlnește, destoinică, muncitoare, curajoasă, adevărat stâlp de sprijin pentru întreaga familie.

Dar astea erau vorbe auzite, pe care le înregistrezi întotdeauna superficial.

În primele ceasuri după aflarea morții lui Corneliu, mama lui avea o liniște în toată făptura ei, care te îngheța. Obrazul ei părea cioplit în piatră dură, nici o trăsătură nu se mișca, nici un mușchi nu